

Narsisistik Kişilik Yapılanmasında Yakın İlişkiye Yönelik Eğilimlerin İncelenmesi¹

Examination of Tendencies Towards Close Relationships in Narcissistic Personality Disorder

Klinik Psikolog Ayşegül AYDIN²

Dr. Öğr. Üyesi Nurgül YAVUZER³

Başvuru Tarihi / Received: 25.04.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 26.06.2022

Araştırma / Research

Öz

Araştırmanın amacı narsisistik kişilik yapılanması ve yakın ilişkiye yönelik eğilimlerin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 20-64 yaş aralığında değişen 226 kadın, 144 erkek 370 gönüllü katılımcıdır. Veri elde etmek amacıyla, Demografik Bilgi Formu, Narsistik Kişilik Envanteri, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 24 programı kullanılarak analiz edilmiş, analizde, pearson korelasyon analizi ve regresyon analizleri uygulanmıştır. Ulaşılan bulgulara göre; narsisistik kişilik yapılanması ile ilişki girişkenliği, içsel ilişki kontrolü ve ilişkide kendine güven eğilimleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, narsisistik kişilik yapılanması ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Narsisistik kişilik puanı arttıkça ilişki girişkenliği, ilişkide kendine güven ve içsel ilişki kontrolü eğilimleri artmaktadır. Narsisistik kişilik puanı arttıkça ilişki doyumundan alınan puanın azaldığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Narsisizm, Narsisistik Kişilik, Yakın İlişki Eğilimler*

¹Bu makale İstanbul Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji yüksek lisans tezinden üretilmiştir

² İstanbul Gedik Üniversitesi, Klinik Psikolog, aaysegulaydnn@gmail.com | ORCID: 0000-0002-4866-9008

³ İstanbul Gedik Üniversitesi, Dr. Öğretim Üyesi., nurgul.yavuzer@gedik.edu.tr | ORCID: 0000-0002-7710-5746

Abstract

The aim of this research is to examine narcissistic personality structuring and tendencies towards close relationships. Personal screening was used in the research. The sample of the study consists of 370 volunteer participants, 226 women, 144 men, ranging in age from 20 to 64. Demographic Information Form, Narcissistic Personality Inventory and Multidimensional Relationship Scale were used in the study. The data were analyzed with the SPSS 24 program. In the analysis, Pearson correlation analysis and regression analyzes were applied. According to the findings, it has been determined that there is a positive significant relationship between narcissistic personality structure and close relationship tendencies, relationship assertiveness, internal relationship control and self-confidence in the relationship, which are its sub-dimensions. It was found that there is a negative and significant relationship between narcissistic personality and relationship satisfaction. As the narcissistic personality score increases, relationship assertiveness, relationship self-confidence and internal relationship control tendencies increase. It was found that relationship satisfaction decreased as the level of narcissism increased.

Keywords: *Narcissism, Narcissistic Personality, Close Relationship Tendencies.*

Giriş

Yunan mitolojisindeki Narkissos'dan esinlenerek günümüze kadar gelen narsisizm kavramı, Narkissos'un kendine olan aşkı ve bu aşk için kendi canını feda etmek durumunda kalan bir özsevi mitiyle anlatılmaktadır (Gürel ve Mutur, 2007). Narsisizm bir özsevi meselesi olarak psikanalitik kuramcılar da çalışmalarına konu olmuştur. Psikanalitik kuramcılar, narsisizmin kişilerin ruh sağlığını etkileyen faktörlerden biri olduğunu varsaymış ve narsisistik kişiliğin, kişinin gelişim sürecinin olağan bir döngüsü olduğunu varsaymıştır (Kızıltan, 2000). Psikanalitik kuramcılar narsisizm ile ilgili çalışmaları kavramın anlaşılmasına önemli katkı sağlamıştır. Günümüz literatüründe hem narsisizm kavramı hem de narsisistik yapının kişiler arası ilişkilerdeki eğilimleri merak konusu olmuş böylece narsisizm popüler kültürde merak edilen ve ruh sağlığı dünyasında sıklıkla araştırılan bir kavram olmuştur.

Narsisizm Kavramı ve Narsisistik Kişilik Yapılanmasında Yakın İlişki Eğilimleri

Freud narsisizmi, primer ve sekonder narsisizm olarak ifade etmektedir. Primer narsisizm, libidonun dış yaşantıdan iç dünyaya bir diğer ifadeyle benliğe yöneltilmesidir. Freud'un primer narsisizm olarak ifade ettiği dönem çocuğun gelişimi bir parçası olarak görülmektedir. Zamanla libidinal enerji benlikten uzaklaşarak anneye ya da bakım verene yönlendirilmeye başlar. Benliğe yönlendirilen enerji, nesne

libidosuna yani dış nesneye yönlendirilir. Bu nesne genellikle çocuğun ilk nesnesi olan annedir. Freud bu geçişin beklenen bir durum ve sağlıklı bir gelişimin göstergesi olduğunu söylemektedir. Çocuğun bu geçiş süreci sağlıklı yürütülmezse, anne ile ilişkisi engellenirse ya da anne tarafından çocuğun ayrışmasının önüne geçilirse çocuk dış dünyaya olan güvenini kaybeder ve libidinal enerjisini yeniden güvenli olan iç dünyasına yani benliğe yönlendirmeye devam eder (Karaaziz ve Erdem Atak, 2013; Erdoğan ve Öztürk, 2018). Bu geri dönüşü Freud ikincil (sekonder) narsisizm olarak ifade etmiştir. Sekonder narsisizm patolojik narsisizmi tanımlamaktadır. Sağlıklı narsisizmin patolojik narsisizmden ayrılması konusunu Freud anne - bebek dinamiğinde incelemektedir (Freud, 1925). Dolayısıyla Freud (2012)' a göre sağlıklı bir bebeklik dönemi narsisizmi ile patolojik narsisizm farklı bir literatürde değerlendirilmelidir.

Kohut çalışmalarında libidinal kendilik sürecine odaklanmakta ve Freud gibi birincil narsisizmden bahsetmektedir. İçgüdüsel enerjinin bir şekilde yön bulma eğiliminde olacağını ve bu yönelmenin de ya kişinin kendine yönelik ya da bir nesneye yönelik olabileceğini belirtmektedir. Böylece kendiliğin bağımsızlaştığını varsaymaktadır (Kohut, 2004).

Narsisizmi kendiliğin gelişimi ile birlikte değerlendiren Kohut (2004), kendine yönlendirilmiş libidinal enerjiden söz eden Freud ile benzerlik göstermektedir. Ayrıştıkları nokta ise, kendiliğe yönelmiş olan enerjinin çeşitliliğidir. Kohut'a göre libidinal enerji kendiliğe yönelirken iki kutupta yer alır. Bunlardan biri büyülenmeci kendilik yapısı diğeri ise idealizasyondur (Özakkaş, 2013). Kendilik değerinin çevredeki insanların tepkileri dikkate alınarak yorumlanmakta olduğunu belirtmekte ve narsisizmi, iki transferans üzerinden ele aldığı görülmektedir. Aynalama ve idealleştirme patoloji narsisizmin gelişmesinde etkili olacağı ileri sürülmektedir. Bu iki form, birbirini paralel olarak izleyen ve çocukluğun ilk dönemlerindeki yetersiz anne desteği eksikliği sonucu ortaya çıkan dağılma eğilimine karşı geliştirilen bir transferanstır. Çocuk öncelikle annesine karşı daha sonra da çevresine karşı beklenti içine girmekte ve bu beklentiye alamadığında karşılaştığı durumla baş edebilmesi aşamasında narsisizmin rol aldığını vurgulamaktadır (Akça, 2017; Geçtan, 2002). Çünkü çocuğun ihtiyaçlarına yönelik gereksinimler fiziksel bakım dışında psikolojik ihtiyaçları da içermektedir. Çocuk anne tarafından yüceltilme ve mükemmellik duygularının yansıtılmasını talep etmektedir. Kohut yansıtmayı mirroring kavramıyla ifade eder. Anne tarafından mirroring alınmadığında yaşanan duygularla kendiliğin dağılması söz konusu olmaktadır (Schultz ve Schultz, 2007) Kendiliğin dağılması sorunsalına karşın narsisizmin bir dürtü ya da diğer ifadeyle bir cinsel saldırganlık olarak ele alınabileceğini savunmaktadır. Kohut'un benlikteki bir kusur ile açıkladığı narsisizm, kırılabilirlik, değer alamamaktan kaynaklı korkaklık ve kendilik saygısı kayıplarını ifade etmektedir (Masterson, 2006; Kohut, 2004; Kohut, 2020).

Kernberg (2016), sınır kişilik patolojisi içerisinde ele aldığı narsisizmi nesne ilişkilerinin yokluğu ve benlik kavramları ile açıklamaktadır. Narsisizmi bütünleşik bir kendilik durumu olarak da ifade etmektedir. Narsisistik kişiliklerde, ideal ben ile kendilik arasında bir birleşmenin meydana geldiğini belirtmiş ve

içselleştirilmiş kendilik ve nesne imgelerinin yeniden birleştiğini belirtmiştir (Anlı ve Bahadır, 2007). Kernberg'e göre, kişilerdeki haset, duygusal boşluk durumları, grandiyöz düşüncelerle meşgul olma durumunu tetikleyerek patolojik bir yapıyı ortaya koymaktadır (Kohut, 2004). Kernberg, Kohut'tan farklı olarak kırılğan yapıları değil şişirilmiş benliği ele almıştır. Çocukluk döneminde ebeveynlere olan yakınlığın kaybedilmesi travmasını atlatılmak için çocuğun geliştirmiş olduğu savunma bir tür şişirilmiş benlik olarak tanımlanmaktadır. Patolojik narsisizmin altında terk edilme korkusunun üstesinden gelebilmek için çabalayan ve buna karşılık geliştirilmiş olan grandiyöz kişilik yapılanması bulunmaktadır. Bu savunmanın yaşamın ileri yıllarında yakınlık kurma ve romantik ilişkileri yönetme konusunda da etkili olacağı üzerine durulmaktadır (Atay, 2010).

McWilliams, narsisizmi, doğuştan getirilen bir kişilik yapısı olarak açıklamaktadır. Narsisizmin kişilerin kendilerine olan saygılarını devamlı kılabilme için var ettikleri bir kişilik yapılanması olarak açıklamaktadır. Narsistik kişilik yapısında diğerlerinde ilgi ve takdir görmek, öz güveni yükseltmektedir ve her şeyden daha önemli bir kabul olarak karşımıza çıkmaktadır (McWilliams, 2010).

Masterson, patolojik bir narsisizmden bahsetmektedir. Patolojik narsisizmde çocuğun anne ile ayrılma – bireyselleşme sürecinden hemen önceki dönemde saplanma olur. Çünkü çocuksu büyülenmeci tavrını sürdürerek bireyselleşme krizini aşmayı sürdürür (Anlı, 2005).

Horney, narsisizmdeki özseviyi(self-inflation) yüceltilmiş benlik ve hayranlık duyulmaya ihtiyaç ifadeleriyle tanımlamıştır. Narsistik kişilikler, kendilerinde bulunmayan ancak abartılan özellikleri çevresinde kendilerine değer atfetmekte, bu özellikleri için kendilerini sevmektedirler. Bu kişilerde, salt bir sevgi eksikliğine rağmen kişiler, sevgi değil hayranlık duyulduğunu görmeye ihtiyaç duyar. Narsisizm duvarının kişinin sevgi beklentisini yok ettiği görülmektedir (Horney, 1994; Geçtan, 2002). Hayranlık beklentisi içerisinde kişinin kendine dair her şeyi gerçek dışı şekilde büyütmesi ile narsisizmi açıklamaktadır. Kişinin hayranlık beklentisi ve benliğin büyütülmesi ihtiyacı, kişide yer almayan yeteneklerden kaynaklanmaktadır. Öz güven yetersizliğinin varlığıyla, gerçek kendilik kaybı ortaya çıkmakta ve kişiler gerçek kendilik kaybını bastırmaya yönelik geliştirdikleri bir olgu olarak görülmektedir (Anlı, 2005; Demirci ve Ekşi, 2017).

Winnicott narsisizmi, ben ve ben olmayan ayrımının içinde ele almaktadır. Bu ilişki anne - bebek ilişkisidir (Roussillon, 2010). Erken çocukluk dönemi içerisinde benlik bütünleşmesi, gerçek kendilik ve sahte kendilik kavramlarını analiz ederek, anne ile bebek arasındaki bakıma dayanan ilişkinin narsisizmi açıklamada önemli olduğunu vurgulamaktadır. Winnicott bu ilişkiyi kucaklama terimiyle açıklamış ve annenin bebeği kucaklamasının aslında bebeğin duygularını ona geri yöneltecek yansıtmayı ifade ettiğini, böylece bebeğin egosunu desteklediğini ifade etmiştir (Sarısöy, 2016).

Mahler ise, anne ve bebek arasında sağlıklı bir bağ oluşması gerektiğini vurgulamıştır. Gelişimin sağlıklı bir parçası olan anne bebek arasındaki bağın kurulamadığında bebeğin psikolojik gereksinimlerinin

boşluk içinde kalacağını ve olumsuz düşünce işlevlerine neden olacağını ve narsisizmin gelişeceğini belirtmiştir (Bolat ve diğerleri, 2016).

Jones ve Wealder (1925) narsisizmi kişilik özellikleri üzerinden çalışmalarına konu edinmişlerdir. Yaptıkları çalışmada kişilik değerinin yüceltilmesi, öz sevgi gibi ifadeleri narsisizmin kişilik özelliklerine yönelik bulgular olarak kullanmışlardır. Narsisistik kişilerin, diğerlerini küçük gören, kendini özel kendilerini ayrıcalıklı hisseden, yüksek beğenilme arzusu içinde olan, bencil ve empati yeteneğinden uzak kişiler olarak tanımlamışlardır (Doğaner, 1996).

Narsisizmdeki özsevi, benliğe yöneltilmiş güçlü sevgi ve hayranlık duygusu olarak tanımlanırken, narsisistik kişilik özelliği de empati yeteneğinden uzak, üstünlük duygusu yüksek, kendinin diğerlerinden üstün ve çoğu kez de diğerlerinden farklı olduğu kanısına inanmış, kendini beğenme duygusuyla birlikte, övgü ve sevgiyi arama ve diğerlerinden bekleme hatta bu övgüyü kendine hak görme özellikleriyle karakterize olduğundan eleştiriyi kabul edemeyen kişilik yapıları olarak tanımlanmaktadır (Rohmann ve diğerleri, 2012). Narsisizm sağlıklı ve patolojik olmak üzere iki grupta ifade edilmektedir. Miller ve diğerleri (2017), sağlıklı ve patolojik narsisizmin ayrımında çok ince bir ayrımın var olduğunu vurgulamaktadır. Amerikan Psikiyatri Birliği'nin ruhsal ve mental bozuklukları sınıflandırma düzeni olan DSM-III. Basımında kişilik bozukluğunda patolojik narsisizm türü ele alınmaya başlanmıştır (Butchler ve diğerleri, 2013).DSM-V. basımında da B kümesi kişilik bozuklukları başlığı altında (Özsever) Narsisistik kişilik bozukluğu olarak yer almaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013).

Sağlıklı narsisizm (primer narsisizm) Freud (2012)'a göre gelişimin normal bir parçası olarak görülmektedir. Freud, kişilerin egosantrik (benmerkezci) dönemini içine alan narsisizmi gelişimin sağlıklı bir yönelimi olarak ele almış ve kişilerdeki narsisizmin, bireyin gelişim aşamalarının parçalarından biri olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, kişinin yaşam amaçlarına ulaştığında gururlanması, mutlu olması gibi olağan süreci tanımlamaktadır. Kişilerin mutluluk duymasına katkı sağlayan, öz güveni yükselten bununla birlikte gerektiğinde kendini eleştirebilen yapı, sağlıklı narsisizmi tanımlamaktadır (Taştan, 2019).Patolojik narsisizm ise, özsevinin ötesinde, ikili ilişkilerde problemler, kendilik algısında bozulmalar ve yaşam işlevselliğinde eksiklikler olarak tanımlanan bir kişilik bozukluğunu karşılamaktadır (Şen ve Barışkın, 2019).

Narsisizm büyüklenmeci (grandiyöz) narsisizm ve içe yönelmiş kişilik yapılarını ifade eden kırılğan narsisizm olarak iki farklı boyutta ele alınmaktadır. Psikanalitik kuramcılar farklı varyantlarının da bulunduğunu belirtse de araştırmalar grandiyöz ve kırılğan narsisizm üzerine yoğunlaşmaktadır (Miller ve diğerleri, 2017). Grandiyöz narsisistik kişilik özellikleri üzerine araştırma yapan Ernest Jones grandiyöz narsisistik kişilik özelliği gösteren kişilerde kendilik değerinin abartıldığı, ikili ilişkilerinde ise duygusal acısan uzaklık içinde bulunan ve teşhircilik özelliklerinin ön planda olduğunu vurgulamaktadır (McWilliams, 2020). Grandiyöz narsisizm, özel muamele beklentisi içinde bulunma

eğilimi yüksek, empati yeteneğinden uzak, göstermeci özelliklere sahiptir ve çevresindekilerle iletişim kurmada güçlük çekmeyen, sosyal ilişkilerde girişken, yüksek öz güven sahibi ve istediklerini alma söz konusu olduğunda saldırgan ve düşmanca çaba içerisine girebilen kişilik özelliklerini tanımlamaktadır (Demirci ve Ekşi, 2017). Grandiyöz narsisizm depresyon ve kaygı ile negatif ilişki içindeyken, öz güven ve sosyal ilişkilerde girişkenlik ile pozitif yönde ilişkilidir. Kırılğan narsisizm ise, savunmasız narsisizm olarak ifade edilmekte ve başkalarına güvenmeme, öz güven eksiklikleri yaşayan bireyleri yansıtmaktadır. Benlik saygısını yeterli seviyeye getirememiş, sosyal iletişimde başarısızlıklar yaşayan, istediklerini elde edemediğinde ya da ilgi ve övgü yerine eleştiriye maruz kaldığında aşırı kırılğan tavırlar sergileme eğilimi yüksek ve kaygılı bir kişiliği tanımlamaktadır. Kırılğan narsisizm yapısı için de nevrotiklik ile pozitif ilişkide olduğu, girişkenlik, sosyal iletişimde zayıf tavırlar ve benlik saygısı ile negatif ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Narsisizmin boyutları birbirinden farklı özellikleri barındırıyor olsa da kişilik yapılanmasında benzer ortak yanlar barındırdığı görülmektedir (Şen ve Barışkın , 2019; Miller ve diğerleri, 2017; Ar, 2014).

Narsisistik yapının temelinde yetersiz bakım veren bir anne ile yaşayan çocuk olduğu varsayılmakta, uyum bozucu davranışlar ve benmerkezciliğin kalıplaşmış davranış örüntüleri, yetişkin dönemlerinde ilişki kurma biçimlerine ve romantik ilişkilerdeki eğilimlerine yansiyabilmektedir (Kılıç ve Eryılmaz, 2019).

Narsisistik kişilik özelliklerine sahip kişilerin yakın ilişkilerdeki eğilimlerine bakıldığında diğerleri ile yüzeysel hisler paylaştığı görülmektedir. Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin yakın ilişkilerinde sağlam ve güçlü ilişki profilleri sergileyemedikleri ve genellikle derin duygular hissedemedikleri görülmektedir. Bu kişilikler yakın ilişkilerinde ayrılık ve kırılmalar yaşadıklarında oldukça zorlayıcı ve yıkıcı durumlarla baş etmek zorunluluğu hissetmektedirler. Duygusal olarak eksiklik hissetmemekle birlikte, terk edilmiş olmanın kırılğanlığı ile hareket ettikleri de belirgin bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Karaaziz ve Erdem Atak, 2013).

Dickinson ve Pincus (2003), narsisizmin iki yüzünde de, kişilerin diğer insanlarla ilişkilerinde kendilerine atfettikleri gerçek kendilik algılarını çarpıttıklarını belirtmektedir. Grandiyöz narsisizmin getirdiği, mükemmeliyetçi yapının kişinin kendi kusurlarını ve eksiklerini, dışarıya atfedip kendi öz değerini yükseltme çabasını sürdürmesini ifade etmektedir.

Narsisistik kişilikler içselleştirilmiş duygularını ilişkilerine yansıtamamaktadırlar. Onlar için sevgi göstermek, karşı tarafa empati duyabilmek ne kadar zorsa aynı şekilde, kendi sevgi, kaygı, üzüntü gibi duygularını itiraf etmek ve yakın ilişkide olduğu kişiye anlatabilmek de bir o kadar zordur. İhtiyaç duydukları sevgi ve ilgiyi, kendilerini yüceltme, karşıdakini değersizleştirme yoluyla kapamaya çalışmaktadırlar. Bu durumun yarattığı en büyük sorun da kendilerini yüceltmelerine karşın yoğun bir boşluk hissi içinde bulunmalarındır. Sevgi eksikliği, narsisistik kişilerin sevme kapasitelerinin

gelişmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu kişiler başkalarını sevmeyi başaramadıkları gibi kendilerini de sevmeyi başaramamaktadır. Narsisistik kişilerin diğer insanlarla olan ilişkisinin başrolünde belirgin bir şekilde özsaygı meseleleri bulunmaktadır (McWilliams, 2020). Yakın ilişkilerinde partnerine karşı açıkça üstün ve haklı olma istekleri belirgindir. Dickinson ve Pincus, (2003) yakın ilişkilerinde göstermiş oldukları mükemmeliyetçiliğin onların diğerlerini sevme ve yakınlık kurma çabasından ziyade aslında grandiyöz ihtiyaçları karşılayabilmek için bağımlı oldukları gerçeğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Kohut (2020) da bu durumu yakın ilişki biçimlerinde ihtiyaç duyulan sevme sevilme duygularının ötesinde bir kendilik oluşturabilme çabası içinde oldukları şeklinde ifade etmektedir. Bu çaba narsisistik yapılanmanın getirmiş olduğu empati yetersizliğinin yarattığı öfkeli davranışa da vurgu yapmaktadır. Çalışmalarında E. Fromm ve Rochlin de saldırganlık ile narsisizm arasındaki ilişkinin anlamlılığına işaret ettiğini belirtmektedir Yavuzer (2012). Öyle ki Rochlin, öfkeli ve saldırgan davranışların, her zaman kendi ihtiyaçlarını diğerlerinden üstün görme ve diğerleri ile empatik ilişki geliştirememesi gibi narsistik özellikler ile beslendiğini ifade etmektedir (Ayhan ve Hiçdurmaz, 2020). Bu durumundan rahatsızlık duymamanın narsisistik kişiliğe ait bir yapı olduğu ileri sürülmektedir (Yılmaz, 2019).

Narsisistik kişilik özellikleri taşıyan bireylerin, bebeklik ve çocukluk dönemlerinde geliştirmiş oldukları örüntüler diğerleriyle olan ilişkilerinin yapısında etkili olduğu görüşü savunulmaktadır. Kişilerin kendi kişiliklerine yönelik tutumları ve onların diğerlerine yönelik geliştirmiş oldukları tutumlarının kişilik yapılanmaları çerçevesinde belirleneceğini ve narsisizmin kişilik yapısının bir parçası olarak yaşam boyunca onun geliştirmiş olduğu ilişkilere dokunacağı ileri sürülmektedir (Kızıltan, 2000).

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın Amacı

1. Narsisistik kişilik yapılanması ile yakın ilişki eğilimleri arasında bir ilişki var mıdır ?

Ana amaç sorusu ışığında araştırmanın hipotezleri aşağıda belirlenmiştir;

- H_{1.1}: Narsisistik kişilik yapılanması ve ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma arasında ilişki vardır.
- H_{1.2}: Narsisistik kişilik yapılanması ve ilişki doyumu arasında ilişki vardır.
- H_{1.3}: Narsisistik kişilik yapılanması ve ilişki korkusu kaygısı arasında ilişki vardır.
- H_{1.4}: Narsisistik kişilik yapılanması ve ilişki izlenimi arasında ilişki vardır.
- H_{1.5}: Narsisistik kişilik yapılanması ve ilişkide kendine güven arasında ilişki vardır.
- H_{1.6}: Narsisistik kişilik yapılanması ve dışsal ilişki kontrolü arasında ilişki vardır.
- H_{1.7}: Narsisistik kişilik yapılanması ve ilişki girişkenliği arasında ilişki vardır.
- H_{1.8}: Narsisistik kişilik yapılanması ve içsel ilişki kontrolü arasında ilişki vardır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada yöntem olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde iki ve daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve değişim varsa ne yönde olduğu ortaya konmaktadır (Karasar, 2012).

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklem seçiminde, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden olan kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Türkiye’de yaşayan 20 yaş üstü yetişkin bireylerdir. Araştırma örnekleme, Türkiye’de yaşayan 20- 64 yaş aralığındaki yetişkinlerdir. Katılımcılara gönüllülük esasına dayalı olarak, online anket ile ulaşılmıştır. Katılımcılara onam bilgilendirilmiş onam formu doldurulmuştur. Katılımcılar 370 kişi olarak öngörülmüş, veri toplama aşamasında veri kaybı da göz önünde bulundurulmuştur (Karasar, 2012).

Veri Toplama Yöntemleri

Çalışmada kişisel bilgi elde etmek amacıyla Kişisel Bilgi Formu, narsistik kişilik özelliklerin ölçülebilmesi amacıyla, Kızıltan (2000) tarafından uyarlanan Narsistik Kişilik Envanteri, yakın ilişkilerdeki psikolojik eğilimleri ölçmek amacıyla Büyüksahin (2005) tarafından uyarlanan Çok Boyutlu İlişki Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama sürecine başlamadan önce Etik Kurul İzni alınmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyeti, yaşı ve yakın ilişkilerindeki sürelerle ait bilgileri edinmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu çalışmada yakın ilişkiler romantik ilişkiler olarak ele alınmış ve katılımcılar bilgilendirilmiştir.

Narsistik Kişilik Envanteri

Narsistik Kişilik Envanteri 1979 yılında, Raskin ve Hall tarafından geliştirilmiştir. Narcissistic Personality Inventory (NPI) Ölçeğinin Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları Hakan Kızıltan (2000) tarafından tamamlanarak Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) adını almıştır.

Narsistik Kişilik Envanteri’nden alınan toplam puanın, alt ölçeklerden gelen puandan daha yordayıcı olduğunu belirtilmektedir. Bu nedenle NKE'nin Türkçe versiyonu yedi ayrı item yerine büyüklenmeci narsisizmi ölçmek için kullanılmaktadır. NKE; psikiyatri sınıflandırılmasının dışında kalan bireylerin kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Ölçekten alınan puanların net bir ayrımı bulunmadığından çalışmamızda katılımcı grup NKE’den aldıkları toplam puanın ortalaması

hesaplanarak narsistik eğilimleri değerlendirilmiştir. Ölçekten alınacak en yüksek puan 34'tür. Bu durumda alınan puan ortalaması 34'e yaklaştıkça patolojik narsisizmi düşündürmektedir. NKE DSM'den hareketle oluşturulmuş fakat klinik olarak belirti göstermeyen narsistik yapıları saptamayı amaçlamıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları sonucunda (Cronbach alfa) içsel tutarlılık kat sayısı .84 olarak belirlenmiştir (Kızıltan, 2000).

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, Snell ve arkadaşları tarafından 2002 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, yakın ilişkideki psikolojik eğilimleri çok boyutlu olarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Büyüksahin tarafından 2005 yılında Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Ölçeğin modeli, 60 madde ve 5'li likert kodlamadan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Her bir alt ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .73 ile .91 arasında değişmektedir (Büyüksahin, 2005).

Tablo1:*Araştırmada Kullanılan Ölçeklere Ait Güvenirlik Düzeyleri*

Ölçekler	Güvenirlik Analizi Türü	Güvenirlik Düzeyi
Narsistik Kişilik	KR-20	0,962
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	Cronbach's Alpha	0,907
İlişki Doyumu	Cronbach's Alpha	0,831
İlişki Korkusu/Kaygısı	Cronbach's Alpha	0,828
İlişki İzlenimi Ayarlama	Cronbach's Alpha	0,855
İlişkide Kendine Güven	Cronbach's Alpha	0,833
Dışsal İlişki Kontrolü	Cronbach's Alpha	0,794
İlişki Girişkenliği	Cronbach's Alpha	0,808
İçsel İlişki Kontrolü	Cronbach's Alpha	0,819
Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Genel	Cronbach's Alpha	0,763

Tablo 1'de ölçeklerin güvenilirlik değerleri verilmiştir. Tablo incelendiğinde kullanılan ölçeklerin güvenilirliklerinin 0,70'ten yüksek olduğu görülmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 24 programı ile analiz edilmiştir. Ölçekler arasındaki ilişkinin incelenmesinde pearson korelasyon analizi kullanılmış, ilişkinin gücünü ve narsisizm düzeyinin değişkenler üzerindeki değişimin belirlenmesinde ve ilişkinin gücünün belirlenmesinde ise regresyon analizi yapılmıştır. Narsistik kişilik ölçeğinin güvenilirlik düzeyinin belirlenmesi için KR-20 testi yapılırken, likert yapıları ölçeklerin güvenilirlik düzeyleri belirlenirken cronbach's alpha analizi yapılmıştır.

Bulgular

Narsisistik kişilik yapılanması ile yakın ilişki eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmış ve ölçekler arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek amacıyla pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılmıştır. Narsisistik eğilimlerde bir birimlik artış olduğunda yakın ilişki eğilimlerinde meydana gelen değişimi açıklamak amacıyla regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 2: Narsisistik Kişilik Yapılanması ve Yakın İlişki Eğilimleri Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Bulguları

Ölçekler ve Alt Boyutlar	1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma ⁽¹⁾	1	0,013	,176*	,255*	-,357**	,198*	-,102*	-,378*	,612*	-,088
İlişki Doyumu ⁽²⁾		1	-,633*	-,333*	-,571**	-,331*	-,516**	-,272**	-,337*	-,167*
İlişki Korkusu/Kaygısı ⁽³⁾			1	,523**	,324**	,459*	,439**	-0,04	,71**	0,083
İlişki İzlenimi Ayarlama ⁽⁴⁾				1	,102*	,394*	,284*	-,171**	,679*	0,076
İlişkide Kendine Güven ⁽⁵⁾					1	0,017	,474*	,477**	,165*	,222*
Dışsal İlişki Kontrolü ⁽⁶⁾						1	,234**	-0,077	,572*	0,011
İlişki Girişkenliği ⁽⁷⁾							1	,400*	,462*	,263*
İçsel İlişki Kontrolü ⁽⁸⁾								1	-0,023	,166*
Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Genel ⁽⁹⁾									1	0,081
Narsisizm ⁽¹⁰⁾										1

*P<0.05

Tablo 2’de yer alan değerler incelendiğinde; narsisistik kişilik yapılanması ile çok boyutlu ilişki ölçeği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ancak ölçek alt boyutları nezdinde ilişkilerin saptandığı görülmektedir. Narsisistik kişilik yapılanması ile ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır (p>0.05). Narsisistik kişilik ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (r= -0,167; p<0.05). Narsisistik kişilik ile ilişki korkusu/kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır (p>0.05). Narsisistik kişilik ile ilişki izlenimi ayarlama düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır (p>0.05), Narsisistik kişilik ile ilişkide

kendine güven arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r= 0,222$; $p<0,05$). Narsisistik kişilik ile dışsal ilişki kontrolü düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Narsisistik kişilik ile ilişki girişkenliği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r= 0,263$; $p<0,05$). Narsisistik kişilik ile içsel ilişki kontrolü arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r= 0,166$; $p<0,05$).

Tablo 3: Narsisizm Düzeyleri ve Yakın İlişki Eğilimleri Alt Boyutlarına İlişkin Regresyon Analizi Bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Sabit Kat Sayı	B	Standart Hata	T	P	R ² Değeri	Durbin Watson
İlişkiye Odaklanma	Narsisizm Düzeyi	3,051	-0,007	0,004	-1,703	0,089	0,005	1,869
İlişkide Doyum		3,598	-0,012	0,004	,3,244	0,001*	0,025	1,875
İlişki Korku Kaygısı		2,414	0,006	0,004	1,596	0,111	0,004	1,956
İlişki izlenimi		2,391	0,007	0,005	1,455	0,147	0,003	2,027
Kendine güven		2,041	0,016	0,004	4,363	0,000*	0,047	2,001
Dışsal ilişki kontrolü		2,881	0,001	0,005	0,203	0,839	0,002	2,146
İlişkide Girişkenlik		2,131	0,021	0,004	5,222	0,000*	0,066	1,834
İçsel ilişki kontrolü		2,572	0,013	0,004	3,233	0,001*	0,025	1,822

Tablo3'teyer alan değerler incelendiğinde; narsisizm düzeyinin ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma eğilimi üzerinde anlamlı değişime sebep olmadığı saptanmıştır ($\beta= -0,007$; $t= -1,703$; $p>0,05$). Katılımcıların narsisizm düzeylerinin ilişki doyumunu üzerinde negatif yönlü anlamlı bir değişime neden olduğu saptanmıştır ($\beta= -0,012$; $t= -3,244$; $p<0,05$). Bu sonuç katılımcıların narsisizm düzeylerinde bir birimlik artış olduğunda ilişki doyumunda 0,012 birimlik bir etki ile azalış olacağını göstermektedir. Narsisizm tek başına ilişki doyumunu düzeyinin sadece %2,5'ini açıklamaktadır ($R^2= 0,025$). Katılımcıların narsisizm düzeyinin ilişki korkusu/kaygısı üzerindeki değişiminin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($\beta= 0,006$; $t= 1,596$; $p>0,05$). Katılımcıların narsisizm düzeyinin ilişki izlenimi ayarlama üzerindeki anlamlı olmadığı saptanmıştır. ($\beta= 0,007$; $t= 1,455$; $p>0,05$). Katılımcıların narsisizm düzeyleri ilişkide kendine güven üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir değişim olduğu saptanmıştır ($\beta= 0,016$; $t= 4,363$; $p<0,05$). Bu sonuç katılımcıların narsisizm düzeylerinde bir birimlik artış olduğunda ilişkide kendine güvenlerinde 0,016 birimlik bir artış olacağını göstermektedir. Narsisizm tek başına ilişkide kendine güven düzeyinin sadece %4,7'sini açıklamaktadır. ($R^2= 0,047$). Katılımcıların narsisizm düzeyinin dışsal ilişki kontrolü üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($\beta= 0,001$; $t= 0,203$; $p>0,05$). Katılımcıların narsisizm düzeylerinin ilişkide ilişki girişkenliği üzerinde pozitif yönlü

anamlı bir değişim olduğu saptanmıştır ($\beta = 0,021$; $t = 5,222$; $p < 0,05$) Bu sonuç katılımcıların narsisizm düzeylerinde bir birimlik artış olduğunda ilişki girişkenliği düzeylerinde $0,021$ birimlik bir artış olacağını göstermektedir. Narsisizm tek başına ilişki girişkenliği düzeyinin sadece $\%6,6$ 'sını aklamaktadır ($R^2 = 0,066$). Katılımcıların narsisizm düzeylerinin içsel ilişki kontrolü eğilimi üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir değişim olduğu saptanmıştır. ($\beta = 0,013$; $t = 3,223$; $p < 0,05$). Bu sonuç katılımcıların narsisizm düzeylerinde bir birimlik artış olduğunda içsel ilişki kontrolü düzeylerinde $0,013$ birimlik bir artış olacağını göstermektedir. Narsisizm tek başına içsel ilişki kontrolü düzeyinin sadece $\%2,5$ 'ini aklamaktadır ($R^2 = 0,025$).

Tartışma

Araştırmada, narsisistik kişilik yapılanması ile çok boyutlu ilişki leği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ancak ölçek alt boyutları nezdinde ilişkilerin saptandığı görülmektedir. Bulgular incelendiğinde narsisizm düzeyinin ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki korkusu/kaygısı, ilişki izlenimi ayarlama ve dışsal ilişki kontrolü üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buradan hareketle, $H_{1.1}$ $H_{1.3}$ $H_{1.4}$ $H_{1.6}$ hipotezleri reddedilmiştir. Katılımcıların narsisizm düzeylerinin ilişki doyumunu üzerinde negatif yönlü anlamlı bir değişime neden olduğu, katılımcıların narsisizm düzeylerinin ilişkide kendine güven, ilişki girişkenliği, ilişkide içsel ilişki kontrolü üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir etkisinin olduğu saptanmıştır. Buradan hareketle, $H_{1.2}$ $H_{1.5}$ $H_{1.7}$ $H_{1.8}$ hipotezleri kabul edilmiştir.

Çalışmada incelenen narsisizm, kullanılan ölçek gereği patolojik alt yapıya sahip bir klinik durumu ve kişilik bozukluğunu ifade etmemektedir. Narsisistik eğilimleri ve kişilik özelliklerini içeren, kişilik yapılanması içinde grandiyöz özelliklerin ağır bastığı narsisistik yapılanmayı ifade etmekte ve kişilik özelliklerine dayanan bir perspektifle; otorite, üstünlük, kendine odaklılık, hayranlık, smrclk, hak iddia etme yönünü de içeren tek bir boyut olan grandiyöz narsisistik özellikler olarak ele alınmıştır (Kızıltan, 2000). Bu açıdan araştırma, patolojik narsisistik popülasyondan uzak bir grup içerisinde değerlendirilmiştir. Çalışmada yakın ilişki kavramı, romantik ilişki boyutu ile ele alınmaktadır (Büyükşahin, 2005).

Narsisistik kişilik eğilimi ile çok boyutlu ilişki leği alt boyutlarına ait bulgular incelendiğinde; narsisistik kişilik yapılanması ile ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Narsisistik kişilik yapılanmasının romantik ilişkilerde ve diğerlerine yönelik etkileşimlerinde empati yoksunluğu ile karakterize yapıları bilinmektedir. Narsisistik kişiliklerin en büyük özelliklerinden biri de kendileri odaklı olmalarıdır (Demirci ve Ekşi, 2017). Bu zellikler değerlendirildiğinde kişilerin ilişkilerine odaklanmak yerine kişisel ihtiyaçlarına ve beklentilerine odaklanmış olmaları olağandır. Çalışmamızda narsisistik kişilik yapılanması ile ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma ile anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç narsisistik özellikler

nezdinde beklenen bir sonuçtur. Literatürde narsisistik kişilik özellikleri ve ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma alt boyutu kapsamında ele alan araştırmaların sınırlı olması kısıtlı literatür ile karşılaştırma fırsatı vermektedir. Alanda yer alan literatür çalışmaları incelendiğinde; narsisistik kişiliklerin romantik ilişkilerde mesafeli ilişkiler geliştirdikleri, ilişkilerinden çok kendilerini yüceltme eğiliminde oldukları vurgulamaktadır (Dickinson ve Pincus, 2003). Zara ve Özdemir (2018) çalışmasında narsisistik yapıların diğerlerine odaklanmak yerine kendi ihtiyaçlarına yöneldiklerini vurgulamaktadır. Literatür çalışmalarından hareketle narsisistik yapılanmada odaklanmanın kendi istek ve arzuları üzerine kurulu olduğu görülmektedir.

Campbell ve Foster (2002) yapmış oldukları çalışmada narsisistik kişilerin ilişkilerine ve partnerlerine duygusal adanmışlık eksikliğinin olduğunu, bu eksikliğin sebebinin de sevme kapasitelerinin eksikliğinden kaynaklandığını belirtmektedir. Narsisistik kişilikler sevme kapasitelerini kendilerine yöneltmektedirler.

Miller ve diğerleri (2017) yaptıkları çalışmada, yakın ilişkilerinde partnerlerini duygusal olarak etkileri altına alan narsisistik kişiliklerin, ilişkiye yönelik ihtiyaçları önemsemekten çok kendi övgü ihtiyacını karşılama eğiliminde olduklarını belirtmiştir.

Narsisistik kişilik yapılanması ve ilişki doyumu arasındaki ilişki incelenmiş ve narsisistik kişilik yapılanması ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Narsisizm düzeylerinin ilişki doyumu üzerinde negatif yönlü anlamlı bir değişime neden olduğu belirlenmiş olup araştırmadan elde edilen sonuç katılımcıların narsisizm düzeylerinde artış olduğunda ilişki doyumunda azalış olacağını göstermektedir. Literatür çalışmaları incelendiğinde, benzer sonuçlara ulaşılmış olduğu görülmektedir. Erdoğan ve Şahin (2020) yaptıkları çalışmada, narsisizm düzeyi ile ilişki doyumu arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğunu belirtmektedir. Foster ve diğerleri (2006) çalışmasında, narsisistik özelliklerin artmasıyla birlikte ilişki doyumunda bir azalma görüleceğini belirtmektedir. Çalışmamızda, narsisistik kişilik özellikleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin negatif yönde anlamlı olması beklenen bir durumdur. Elde edilen bulgunun literatürde yer alan bilgilerle örtüştüğü görülmektedir. Zara ve Özdemir (2018) çalışmasında narsisistik kişilik özelliği gösteren kişilerde duygusal yakınlığın küçümsendiği belirtmektedir. Campbell ve Foster (2002) yapmış oldukları araştırmada, narsisistik kişiliklerin romantik ilişkilere olan bağlılıklarını incelenmiştir. Narsisizm ile ilişkiye yönelik memnuniyet ve bağlanmanın doyum alma ile ilişkili olduğu ve bu sonuca göre kişilerin ilişki doyumu açısından olumsuz yönde tutum geliştirdiği bulgusuna ulaşılan çalışmada ayrıca, narsisistik yapının getirmiş olduğu grandiyöz özelliklerinin yakın ilişkiyi sürdürmede zorluklarla karşılaştıkları belirtilmektedir. Narsisistik kişiliklerin romantik ilişkilerinde kendilerini ilişkide oldukları kişiye kıyasla daha üstün görmeleri, ilişkiden aldıkları doyum olumsuz etkilediği ifade edilmektedir.

Narsisizm ile ilişki korkusu/kaygısı arasındaki ilişki incelenmiş ve narsisistik kişilik yapılanması ile ilişki korkusu/kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Grandiyöz narsisizm güç gösterisi, üstünlük, herkes tarafından beğenilme isteği ile birlikte karşısındakilere karşı ilgi sunmamak ve empati kuramamak ile ayırt edilmektedir (İnan, 2015). Araştırmamızda narsisizmin grandiyöz boyutu ele alınmış, narsisizm düzeyi ile ilişkide yaşanan korku ve kaygının ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür çalışmaları incelendiğinde de narsisizmin iki farklı boyutundan biri olan grandiyöz narsisizmin ilişkide yaşanan korku ve kaygıya yönelik bir ilişki saptanmazken narsisizmin kırılğan boyutunda başkaları tarafından aşağılanma ve olumsuz geribildirim alma korkusuyla sosyal ilişkide korku ve kaygı yaşamasının daha yüksek olduğu ifade edilmiştir (Eldoğan ve Tunçel, 2017). Benzer şekilde Rohmann ve diğerlerinin (2012) çalışmasında ise büyüklenmeci narsisizmin yakın ilişkilerde yaşanan kaygı/korku ve kendini savunuculuk ile ilişkili olmadığını belirtilmektedir. Buradan hareketle elde edilen bulgunun kısıtlı literatür ile desteklendiğini sonucuna varılmaktadır.

Narsisistik kişilik ile ilişki izlenimi ayarlama düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. İlişki izlenimini Büyüksahin (2005) bireyin romantik ilişkilerinde yaşadıkları durumun diğerleri tarafından nasıl görüldüğüne verilen önem olarak tanımlamaktadır. Sürdürülen bir ilişki dinamiğinin diğerleri tarafından nasıl atfedildiğine dair kişilerin tepkileri ve dışarıdan gelen fikirleri önemsemeleri ile narsistik kişilikler arasında bir ilişki izlenmemiştir. Kişinin diğerleri tarafından takdir edilme, yaptıklarının övülmesi narsistik ihtiyaçlar olarak bilinmektedir (İnan, 2015). Patolojik narsisizmin tersine sağlıklı narsisizm, dışarıdan gelecek onay ve eleştirilerin bireyi etkilemeyecek güçte olması durumunu ifade etmektedir (Karaaziz ve Erdem Atak, 2013). Çalışmamızda narsistik kişilik yapılanması ile ilişki izlenimi arasında bir ilişki bulunmaması mevcut katılımcı grubun, narsisizm seviyelerinin patolojik narsisizmden uzak olmasıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir. Zara ve Özdemir (2018) çalışmasında narsisizm seviyesi ile ilişki izlenimi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu belirtmektedir. Narsisizmin yakın ilişkide, kendine güven, ilişkiyi ayarlama ve içsel ilişki kontrolü değişkenlerini öngörmede etkin olabileceğini belirtmektedir.

Narsisizm ile ilişkide kendine güven arasındaki ilişki incelenmiş narsisistik kişilik yapılanması ile ilişkide kendine güven arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Katılımcıların narsisizm düzeyleri arttıkça ilişkide kendine güven eğilimleri de artmaktadır. Elde edilen sonuçlar literatür desteği ile incelendiğinde, Sedikides ve diğerleri (2004) toplamda 107 kadın ve 42 erkek üniversite öğrencisi ile yapmış oldukları çalışmalarında, literatür ile tutarlı sonuçlara ulaştıklarını ve benlik saygısının sağlıklı narsisizm ile psikolojik iyi oluş arasında aracı rol oynadığını belirtmektedirler. Çalışmamızda narsisizm ile ilişkide kendine güven arasında pozitif yönlü bir ilişki olması ve narsisizm seviyesinin kendine güven alt boyutunu anlamlı yönde yordaması grandiyöz narsisizm özellikleri dikkate alındığında beklenen bir sonuçtur ve kısıtlı literatür çalışmalarıyla örtüşmektedir. Yanı sıra yapılan çalışmalar grandiyöz narsisizmin öz güven ve benlik saygısı özellikleri ile ilişkili olduğu

yönündedir (Zara ve Özdemir, 2018; Sedikides, Rudich, Gregg, Kumashiro, ve Rusbult, 2004; Miller ve diğerleri, 2011; Wink, 1991).

Narsisistik kişilik özellikleri ile dışsal ilişki kontrolü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Dışsal ilişki kontrolü, bireyin romantik ilişkisindeki etkin rolün şansa ya da dışsal sebeplere atfedilmesidir (Büyükşahin, 2005). Katılımcıların narsisizm düzeyleri ile dışsal ilişki kontrolü eğilimi arasında bir ilişki olmadığı, ancak içsel ilişki kontrolü ile arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre; narsisistik kişiliklerin, ilişkilerinde vermiş oldukları kararların, dışsal sebeplere bağlı olmadığı, aksine kendi kontrollerinde olduğu inancına sahip oldukları bulgusu saptanmıştır. Bu sonuç narsisist yapıların ilişkilerinde dışsal ilişki kontrolünden daha çok içsel kontrolünü önemseydiği sonucunu vermektedir.

Narsisizm ile ilişki girişkenliği arasındaki ilişki incelenmiş narsisistik kişilik yapılanması ile ilişki girişkenliği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bir diğer açıdan bu kişilerin ikili ilişkilerinde mutsuz ve cesaretsiz olmadıklarını, ilişki depresyonu içinde bulunmadıklarını ifade etmektedir (Büyükşahin, 2005). Narsisistik kişiliklerde, kişilerin yakın ilişkilerinde girişken ve cesaretli olmaları narsistik yapılanmanın vermiş olduğu kendine güven ve kendini beğenmeyle ilişkilendirileceği düşünülmektedir. Bulgular literatür desteği ile incelendiğinde, ilişki girişkenliği bireylerin ikili ilişkilerinde girişken olmalarını ifade etmektedir. Zara ve Özdemir (2018) yaptığı çalışmada ilişkide yaşanan girişkenliğin narsisizm düzeyi ile pozitif yönde yordadığını saptamıştır.

Narsisistik kişilik ile içsel ilişki kontrolü arasındaki ilişki incelenmiş ve narsisistik kişilik yapılanması ile içsel ilişki kontrolü arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. İçsel ilişki kontrolü, bireylerin ilişkilerini kendi kontrolü çerçevesinde yöneteceğine dair inancı tanımlamaktadır (Büyükşahin, 2005). Narsistik yapıların göstermekte olduğu benmerkezci özellik, ilişkinin sınırlarının ve yönün kendi kontrolü çerçevesinde olduğuna inanması beklenen bir durumdur. Narsisistik yapıların özel ve üstün olduğunu kanıtlama çabası ve karşılığında onay alma istekleri, narsisistik yapıların bir kişilik özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Lasch, 2006). Kişilerin, çevresindeki insanlar ve yaşananlar üzerinde kontrolcü olma çabaları bulunmaktadır. Dolayısıyla narsisistik yapılarda yakın ilişki dinamiğini kendi kontrollerinde tutma çabaları beklenen bir sonuç olarak görülmektedir. Köymen (2019) çalışmasında grandiyöz narsisizmin bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden diğerlerini suçlama ve pozitif tekrar odaklanma ile pozitif, kabul ile negatif; kontrolcü ve benmerkezci olma ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca kırılğan narsisistlerde kendini ve diğerlerini suçlama stratejilerinin grandiyöz narsisistlere göre daha çok tercih edildiği sonucuna ulaşmıştır. Şen (2019) çalışmasında, narsisistik örüntüler ile zorlayıcı kişilerarası deneyimleri incelemiş, grandiyöz boyuttakilerin kendileri odaklı olduğu, kırılğan narsisistik boyuttakilerin ise diğerleri yönelimi olduğu bir diğer ifadeyle dışsal ilişki kontrolü eğilimi içerisinde olduğunu belirtmektedir.

Çalışmada narsisistik kişilik yapılanması ve yakın ilişki eğilimleri arasındaki ilişki ve ilişkinin gücü araştırılmıştır. Elde edilen bulgular literatür desteği ile tartışılmıştır. Narsisizm ve yakın ilişkiler ya da romantik ilişkiler üzerine yapılmış olan çalışmalar literatürde yer almaktadır ancak çalışmamızda kullandığımız çok boyutlu ilişki ölçeğinin kullandığı ve alt boyutları olan sekiz eğilim ile narsisistik eğilimlerin incelendiği birebir aynı çalışmanın olmadığı dolayısıyla araştırmada ulaşılan bulguların sınırlı literatür ile benzerlik gösterdiği ve desteklendiği görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın hipotezlerine ait sonuçlar incelendiğinde; narsisistik kişilik özellikleri ile ilişki girişkenliğinin pozitif yönlü anlamlı olduğu, ilişkide kendine güvenin pozitif yönlü anlamlı olduğu ve ilişkiye yönelik içsel kontrol eğiliminin pozitif yönlü anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlişki doyumunun ise negatif yönlü ilişkili olduğu görülmektedir. Narsisistik eğilimler arttıkça ilişkide memnuniyetin azalacağı sonucuna varılmaktadır. Narsisistik eğilimler arttıkça kişilerde kendine olan güven ve ilişkiyi başlatma isteğinde ve ilişkilerinin kendi kontrolünde tutma eğiliminde artış olacağı sonucuna varılmaktadır. Katılımcı grubun narsisistik eğilimleri incelendiğinde, kişilerin yakın ilişkilerinde yakınlıktan çekinmediği patolojik narsisizme yaklaştıkça, kişilerin ilişki eğilimlerinde değişimlerin yaşandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırmanın sonucunda, dışsal ilişki kontrolü ilişki korkusu ve kaygısı, ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma eğilimi ve ilişki izlenimi eğilimi arasında anlamlı bir ilişki saptanmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmamızda katılımcıların bölge ve kültür farkı dikkate alınmamıştır. Gelecek çalışmalarda dikkate alınmasının araştırma sonuçlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada katılımcıların kişisel özellikleri incelendiğinde kadın erkek sayısının eşit olmadığı görülmektedir, ileri araştırmalarda, cinsiyetin sayısal olarak eşitlenmesiyle sağlıklı veri elde edilebileceği düşünülmektedir. Konunun daha derinlemesine incelenebilmesi adına daha sonraki çalışmalarda, daha büyük bir örneklem grubunun ele alınması tavsiye edilir.

Literatür çalışmaları incelendiğinde çalışmamızda yer alan ölçek ve değişkenlerle birebir yapılmış bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Narsisistik kişilik yapılanması ile yakın ilişki eğilimlerinden sekiz alt boyutun değerlendirildiği bir çalışma olmadığı bu nedenle kısıtlı literatür ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. İleri araştırmalarda farklı değişkenler ile çalışmanın genişletilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Narsisizmin grandiyöz ve kırılğan olmak üzere iki farklı boyutu olduğu bilinmektedir. DSM sınıflandırmasında yer alan Narsisistik kişilik bozukluğu tanı kriterlerinin narsisizmin iki farklı yüzünden biri olan grandiyöz narsisizm özellikleri açısından yordadığı görülmektedir. Çalışmamızda, narsisistik kişilik yapılanmasında yakın ilişki eğilimlerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla narsisistik eğilimler, grandiyöz narsisizmi ölçme imkanı sunan narsistik kişilik envanteri ile ölçülmüştür. Dolayısıyla çalışmamızda kullanılan narsistik kişilik envanteri kırılğan

narsisizm özelliklerini ölçmekte yetersizdir. Gelecek araştırmaların kırılğan narsisizmi de kapsayacak veri araçları ile yapılması önerilmektedir. Literatür çalışmaları incelendiğinde narsisizm üzerine yapılan araştırmaların narsisizm kişilik özelliği ve eğilimi olarak incelenmiş olmasıdır. Çalışmamızda da narsisistik kişilik yapılanması bireylerin narsisistik kişilik özellikleri ölçülerek incelenmiştir. Narsisistik kişilik bozukluğuna yönelik çalışmaların kısıtlılığı dikkate alındığında narsisistik kişilik bozukluğu üzerine yapılmış çalışmaların alana katkı sağlayacağını düşündürmektedir.

KAYNAKÇA

- Akça, S. (2017). Kohutun Kendilik Nesnesi İhtiyaçları Bağlamında Kırılgan Narsisizmin İncelenmesi Bir Vaka Örneği. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(1), 1-13.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, R. B.-5. (2013). *DSM - 5 Tanı Ölçütleri El Kitabı* (5. b.). (K. E, Çev.) Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Anlı, İ. (2005). Narsisistik Kişilik Bozukluğu ve Sınır Kişilik Bozukluğu Tanısı Alanların Narsisistik Gelişim Hattındaki Konumlandırılmalarının Kendilik Psikolojisi Kuramına Göre Karşılaştırılmaları. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Anlı, İ., & Bahadır, G. (2007). Kendilik Psikolojisine Göre Narsisistik ve Sınır Kişilik Bozukluğu. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 27, 1-12.
- Ar, Y. (2014). Büyüklenmecilik ya da İncinebilirlik: Narsisistik Kişilik Örgütlenmesinin Şema Terapi Yaklaşımı Çerçevesinde Ele Alınması. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 1(3), 29-43.
- Atay, S. (2009). Narsisistik Kişilik Envanterinin Türkçe'ye Standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 181-196.
- Ayhan, D., & Hicdurmaz, D. (2020). Psikiyatri servislerinde bir saldırganlık yönetimi olarak basitleştirilmiş sakinleştirme modeli. *11(3)*, 251-259.
- Bolat, Y., Ülker, M., & Göloğlu Demir, C. (2016). Kavramsal Açından Narsisizm ve Eğitimde Narsistik Kişilik. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(46), 482-492.
- Butchler, J., Mineka, S., & Hooley, J. (2013). *Anormal Psikoloji*. (G. O, Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyükşahin, A. (2005). Çok Boyutlu İlişki Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 97-105.
- Campbell, K., & Foster, C. A. (2002). Narcissism and commitment in romantic relationships: An investment model. (28), 484.
- Demirci, İ., & Ekşi, F. (2017). Büyüklenmeci Narsisizmin İki Farklı Yüzü: Narsisistik Hayranlık ve Rekabetin Mutlulukla İlişkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46(46), 37-58.
- Dickinson, K. A., & Pincus A. L. (2003). Interpersonal Analysis of Grandiose and Vulnerable. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188-207.
- Doğaner, İ. (1996). Narsistik Kişilik Bozukluğu: Tarihçe, Tanı ve Ayırıcı Tanı. *Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları*, 1(3), 341-352.
- Eldoğan, D., & Tunçel, E. (2017). Kırılgan Narsisizm ve Sosyal Kaygı Bozukluğu: Benzerlikler ve Farklılıklar. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(11), 426-488.

- Erdoğan, B., & Öztürk, E. (2018). Ruhsal travmanın aktarımında narsisizm. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3, 11-19.
- Erdoğan, B., & Şahin, M. (2020). Yetişkin bireylerde narsisizm, yakın ilişkiler ve cinsellik. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(27), 266 - 287.
- Foster, J. D., Shrira, I., & Campbell, W. K. (2006). Theoretical models of narcissism, sexuality and relationship commitment. *Journal of social and Personal Relationships*, 23(3), 367-386.
- Freud, S. (1925). *On Narcissism: An Introduction*. (p. 7.-1. The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud (Vol. 14, Dü., & J. Strachey, Çev.) Londra: Hogarth Press.
- Freud, S. (2012). *Narsizm Üzerine ve Schreber Vakası*. Metis Yayınları.
- Geçtan, E. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gürel, E., & Muter, C. (2007). Psikomitolojik Terimler: Psikoloji Literatüründe Mitolojinin Kullanılması. *Sosyal Bilimler Dergisi*(1), 538-569.
- Horney, K. (1994). *Psikanalizde Yeni Yollar*. (S. Budak, Çev.) Ankara: Öteki Psikoloji Yayıncılık.
- İnan, E. (2015). Narsistik Kişilik Örgütlenmesinin Bağlanma Kuramı Çerçevesinde Ele Alınması: Vaka Örneği. *AynaKlinik Psikoloji Dergisi*, 2(1), 1-12.
- Karaaziz, M., & Erdem Atak, İ. (2013). Narsisizm ve Narsisizmle İlgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi Dergisi*, 1(2), 44-59.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kernberg, O. (2016). *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm*. (S. M. Tuna, Dü., & M. Atakay, Çev.) İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Kılıç, N., & Eryılmaz, A. (2019). Pozitif Psikoterapi Bağlamında Narsistik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. *Arch Neuropsychiatry*, 56, 40-46.
- Kızıltan, H. (2000). Narcissistic Personality Inventory (NPI) Ölçeğinin Türkçe Formu İle Eş Değerliliği, Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışmaları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Kohut, H. (2004). *Kendiliğin Çözümlemesi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kohut, H. (2020). *Kendiliğin Yeniden Yapılanması*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Köymen, E. (2019). *Büyükleme Narsisizm ve Kırılgan Narsisizm ile Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemlerin İlişkisi*. İstanbul: İstanbul Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Lasch, C. (2006). *Narsisizm Kültürü*. (Ç. Öztürk, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayıncılık.
- Masterson, J. F. (2011). *Kendilik Bozukluklarının Psikoterapisi*. (P. Özdemir, Çev.) İstanbul.

- McWilliams, N. (2020). *Psikanalitik Tanı Klinik Süreç İçinde Kişinin Yapısını Anlamak*. (E. Kalem, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Miller, J. D., Lynam, D., Hyatt, C., & Campbell, W. (2017). Controversies in Narcissism. *The Annual Review of Clinical Psychology*, 13(1), 291-315.
- Özakkaş, T. (2013). *Kendilik Psikolojisi*. (P. E. Yayınları, Dü.) İstanbul.
- Rohmann, E., Neumann, E., Bierhoff, M., & Bierhoff, H. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism: Self-construal, attachment, and love in romantic relationships. *European Psychologist*, 17(4), 279-290.
- Roussillon, R. (2010). The Deconstruction of Primary Narcissism. *The International Journal of Psychoanalysis*, 91(4), 821-838.
- Sarısoy, G. (2016). Winnicott'ın Gerçek Benlik ve Sahte Benlik Kavramlarının Bir Vaka ve Terapi İlişkisi Bağlamında İncelenmesi. *Ayna Psikoloji Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2007). *Modern Psikoloji Tarihi*. İstanbul : Kaknüs Yayınları.
- Sedikides, C., Rudich, E., Gregg, A., Kumashiro, M., & Rusbult, C. (2004). Are Normal Narcissists Psychologically Healthy?: Self-Esteem Matters. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87(3), 400-416.
- Şen, G. (2019). Narsistik örüntüler ve zorlayıcı kişilerarası deneyimlere verilen tepkiler: bilişsel kişilerarası kuram çerçevesinde üniversite öğrencileri örnekleminde bir inceleme.
- Şen, G., & Barışkın , E. (2019). Patolojik Narsisizm Envanterinin Türkçe Standardizasyonu, Geçerlik ve Güvenirliğinin Sınanması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(2), 118-129.
- Taştan, S. (2019). Liderlikte İşlev Dışı Davranış Örüntüleri ve Patolojik Narsisizm: Psikanalitik Kuram Temelli Bir Değerlendirme. *Istanbul Management Journal*(87), 49-91.
doi:10.26650/imj.2019.87.0003
- Waelder, R. (1925). The Psychoses: Their Mechanisms and Accessibility to Influence. *International Journal of Psycho-Analysis*(6), 256-281.
- Wink, P. (1991). Narsisizmin İki Yüzü. *Sosyal Psikoloji Dergisi*, 61(4), 590-597
- Yavuzer, N. (2012). İnsanın Saldırgan ve Yıkıcı Doğasını Anlamak. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*(23), 43-57.
- Yılmaz, H. (2019). Empati ile Narsisizm Arasındaki İlişkide Bencilliğin Aracı Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 37-60.
- Zara, A., & Özdemir, B. (2018). Özsever Kişiliğin Romantik İlişkiler ve Cinsellik Üzerine Etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 29-36.